

La Passió segons Renée Vivien

La lectura d'aquesta novel·la ha estat ben controvertida en el nostre grup del Llibrefòrum però de totes les experiències en podeu treure conclusions sobre la seva qualitat o sobre la universalitat del seu relat. Algunes persones ja l'havien llegit feia anys i en tenien un molt bon record, de fet, fins i tot, tenien impregnada en la memòria alguna escena d'amor que encara les feia vibrar; algun altre lector l'havia llegit tan sols feia un any i, si bé en guardava una agradable sensació, no podia recordar res del que s'hi esdevenia.

L'experimentació pels que em vam fer la lectura ara va ser majoritàriament difícil, encara que tots hi podíem reconèixer una prosa preciosista, digna i exemplificant de la poetessa que fou la Maria-Mercè Marçal. Així, doncs, vam dedicar la nostra trobada a cercar el perquè d'aquest rebuig que,

solament amb alguna excepció, havíem sentit.

La novel·la és la història d'una poetessa d'origen anglès però expressió francesa, Renée Vivien, que va viure a inicis del segle XX. Aquesta biografia la construïm a partir d'una coral de veus que fan arribar la seva admiració pel personatge i per l'obra; alguns que la conegueren de jove, altres en la seva plenitud, molts directament des de l'amistat, uns pocs solament a través de la seva poesia i un grup privilegiat de dones que foren les seves amants. El resultat és un puzzle d'episodis viscuts que segurament desconcerten una mica el lector fins que, a la darrera part del llibre, la veu més senzilla, la cambrera que l'acompanyà gran part de la seva vida, posa ordre i ens fa un resum del seu curriculum vitae, en el sentit literal del terme, cosint tot allò que abans se'ns havia esmicolat, més a partir de sensacions i emocions que no pas de dades reconeixedores.

L'amor és el centre neuràlgic del relat, totes les formes amatòries hi tenen cabuda: la passió viscuda amb patiment vers una "amazona" que té poca capacitat de compromís, l'amor conformista amb una dona madura i benestant que exerceix una protecció maternal i alhora claustrofòbica, l'enamorament de l'exotisme personificat en una princesa turca... El relat té un contrapunt en el personatge de Sarah T. que és la investigadora que va descobrint els altres personatges i que sembla viure en la seva pròpia biografia un mirall de la poetessa. I en Sarah T. ens sembla reconèixer un alter ego, si més no ombrejat, de l'autora catalana Maria-Mercè Marçal que es troba darrere de tot l'artífex.

Entre les raons que vam esgrimir per copsar la desplaença que la seva lectura ens havia fet sentir, hi vam trobar la manca d'universalitat: la reivindicació de l'homosexualitat femenina que als anys setanta podia ser revolucionària, esdevé anacrònica en una època en la qual el lesbianisme conviu amb la nostra realitat; o l'exaltació de la passió amb forts trets de l'època del Romanticisme, que contrasta amb el context contemporani on l'amor és una peça més del trencaclosques humà, sempre important però mai únic responsable de la pròpia realització individual; també un discurs construït de forma que confon el lector amb una retòrica que, si en poesia seria excelsa, en prosa esdevé difusa.

Tanmateix, i prenent les paraules de la lectora que més va apreciar la novel·la, les definicions de bellesa de les dones de les qual s'enamora Renée Vivien són pura orfebreria i algunes descripcions de l'enamorament viscut són realment extraordinàries. Hi destaco les dues frases que aquesta fidel lectora ens va aportar en el seu comentari:

"Si Jesús em sotjava a l'hora del traspàs, li diria serena: Senyor, no et conec pas, no fou la teva llei estricta i sobirana mai la meua i he estat una simple pagana [...] Als meus llavis el bes fou l'única blasfèmia".

Bona lectura,

Muntsa Farré